

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ
з курсу «Тенденції розвитку української національно-державної ідеї
в XVI – XVIII ст.»
для студентів III курсу
спеціальності 032 «Історія та археологія»

1. Класифікація та характеристика джерел до спецкурсу.
2. Характеристика історіографії основних проблем спецкурсу.
3. Характеристика основних етапів розвитку української державності та національно-державної ідеї.
4. Ідея національного самовизначення в українській суспільно-політичній думці XVI – середини XVIII ст.
5. Національно-культурне відродження в Україні наприкінці XVI – першій пол. XVII ст.: передумови, генеза, значення.
6. Становище церкви в Україні в XVI – першій пол. XVII ст. та вплив полемічної літератури на процес формування національної ідеї.
7. Поширення в Україні гуманістичних та реформаційних ідей (XVI – перша пол. XVII ст.).
8. Проблема формування політичної еліти в Україні в XVI – першій пол. XVII ст.: історичний та історіографічний аспекти.
9. Зародження концепції козацького автономізму та її історична обумовленість.
10. Проблема національної самосвідомості українського народу в кінці XVI – на поч. XVII ст.
11. Періодизація та характеристика основних етапів програми державного будівництва гетьмана України Б. Хмельницького (історіографічні аспекти).
12. Розробка Б. Хмельницьким наріжних принципів української державної ідеї.
13. Формування державної території та владних інституцій в ході Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.
14. Вплив геополітичного фактора на процес реалізації державної ідеї в період Хмельниччини.
15. Становлення українського монархізму в період Хмельниччини та його значення в процесі розбудови держави.
16. Ідея соборності українських земель у політичних концепціях Хмельниччини.
17. Зовнішньополітична діяльність Б. Хмельницького і формування його політичної програми.
18. Вплив Хмельниччини на формування української нації.

19. Державна ідея в історичній традиції козацьких літописців (Самовидця, Г. Грабянки, С. Величка).
20. Тенденції розвитку державної ідеї в період Руїни (1658–1676 рр.).
21. Політична програма гетьмана І. Мазепи та причини її поразки.
22. Традиції державності на Правобережній Україні в другій половині XVII – на поч. XVIII ст. С. Палій.
23. Політична програма П. Орлика та діяльність мазепинців на еміграції.
24. «Конституція» П. Орлика – видатна пам'ятка політико-правової думки України.
25. Наступ російського самодержавства на політичні та соціально-економічні підвалини Гетьманщини та відстоювання принципів державної ідеї (перша чверть XVIII ст.).
26. Вплив національно-визвольної й соціальної боротьби (гайдамащина, Коліївщина та ін.) на розвиток української державної ідеї (XVIII ст.).
27. Розвиток державної ідеї в літературних та історичних творах українських авторів (40-і роки XVIII ст. – кінець XVIII ст.).
28. «Історія Русів» та її вплив на розвиток української державної ідеї (XVIII ст.).
29. Ідея державності в українському суспільстві 60–90-х рр. XVIII ст.
30. Остаточне скасування української державності Російською імперією та наслідки цього процесу.
31. Запорозька Січ та її історична роль у розвитку традицій української державності.
32. Діяльність Новгород-Сіверського таємного гуртка (80–90-і рр. XVIII ст.).
33. Патріотична діяльність Василя Капніста.
34. Обмеження прав і вольностей Запорозької Січі в I пол. XVIII ст..
35. Українська державна ідея в політичній діяльності гетьмана П. Полуботка та його боротьба за збереження козацької автономії.
36. Розвиток української державності за правління гетьмана К. Розумовського.
37. Політична еліта Гетьманщини Другої половини XVIII ст.: еволюція свідомості.
38. Державна ідея у свідомості населення Правобережжя у XVIII ст.
39. Монархічна ідея в українському суспільстві у XVIII ст.: особливості й тенденції.
40. Києво-Могилянська академія – культурно-освітній та науковий центр європейського масштабу.
41. Ідея соборності в суспільно-політичній думці України в XVIII ст.
42. Козацький чинник у контексті процесів націотворення у XVIII ст.

43. Вплив церкви на розвиток української національно-державної ідеї у XVIII ст.
44. Формування козацького стану в Україні в кінці XVI – на поч. XVII ст. та його політична свідомість. Проекти С. Наливайка та Й. Верещинського.
45. Еволюція козацтва у носія ідеї політичного сепаратизму.
46. Політичні погляди І. Виговського та повернення до ідеї федералізації Речі Посполитої.
47. Укладення Гадяцького договору: причини, редакції, зміст, наслідки.
48. Переяславські статті 1659 р. Ю. Хмельницького: причини, зміст, наслідки.
49. «Жердівські статті» 1659 р.: основні положення та причини відхилення Москвою.
50. Чуднівський договір (Слободищенський трактат): основні умови та наслідки.
51. Чорна рада 1663 р. та її наслідки. Поліцентризм політичної влади в Гетьманщині.
52. Гетьманат І. Брюховецького та його наслідки.
53. Програма державного будівництва гетьмана П. Дорошенка та особливості її реалізації.
54. Політичні погляди І. Самойловича та його боротьба за збереження Правобережжя у складі Гетьманщини.
55. Андрусівський договір 1667 р. і його геополітичні наслідки для козацької України.
56. Підпорядкування Київської митрополії Московському патріархату (1686 р.) і його наслідки для України.
57. Виступ Петрика (П. Іваненка) та його політична програма.
58. Політичні погляди І. Скоропадського. Посилення інкорпораційних зусиль Петра I щодо козацької України.
59. Політичні погляди Д. Апостола та його соратників.
60. Згасання державної ідеї серед еліти й козацтва. Феномен «малоросійства».
61. Гетьманат К. Розумовського й відродження серед еліти і козацтва ідеї політичного автономізму.
62. Погляд козацької еліти на політичну систему України.
63. Політико-культурні орієнтації козацької еліти на суспільно-політичний устрій козацької України.
64. Відображення державної ідеї в усній народній творчості другої половини XVII ст.
65. Державна ідея у поетичних творах українських авторів сер. XVII – сер. XVIII ст.
66. Державна ідея в українських літописах кінця XVII – XVIII ст.

67. Геополітичний фактор як визначальний чинник розвитку української державності в другій пол. XVII – XVIII ст.
68. Розвиток державної ідеї в політико-правових пам'ятках України XVIII ст.
69. Митрополит П. Могила – речник національної ідеї.
70. Ідея соборності українських земель у політичних концепціях українських гетьманів другої половини XVII – XVIII ст.: порівняльний аналіз.